

Lækage i Ecuadors Olieeventyr

Ecuador – et land med indianere, fantastisk natur og sort olie

Resumé

Da olieindustrien har gjort et voldsomt hug i Ecuadors regnskovsområder og nye koncessionsrunder konstant udgør en trussel mod endnu eksisterende mangfoldige områder, besøgte jeg i marts 2005 berørte landsbyer, indianske samfund og oliefelter for at få et indtryk af, hvilke tiltag der er nødvendige for at redde Ecuadors hot spots. Herunder er listet en oversigt over olieindustriens hidtidige betydning:

- Nordlige del af Ecuadors Amazondel kræver øjeblikkelig oprydning efter oliespild og spildevandsudledning, hvis biodiversitet og lokale folk skal reddes.
- Sygdomme som følge af olieindustriens forurening er overvældende. Undersøgelser viser, at folk i olieeksponerede områder er livstruede (kilde: Acción Ecológica, Quito).
- Lokale NGO'er og folkegrupper efterspørger internationalt NGO samarbejde, for at sætte fokus på landets miljø- og sociale problemer og lægge pres på den ecuadorianske regering.
- Amazonas' biodiversitet er truet indirekte af bl.a. korruption og økonomisk statsgæld, samt manglende oplysning om konsekvensen af olieindustriens forurening af økosystemer.

Hovedproblemet er primært, at der ikke nok politisk og internationalt fokus på Ecuadors miljø- og sociale problemer. Europæiske og nordamerikanske olieselskaber kan frit udnytte den manglende opmærksomhed i Ecuador til at høste landets naturressourcer.

Besøg til oliefelter nær Lago Agrio

Sammen med en lokal ecuadorianer tog jeg i pickup ud til oliefelter i den nordlige del af Amazonas. Jeg besøgte 5 stationer, heriblandt tidligere Texaco-områder, der nu opereres af det statsejede Petroecuador.

- Olieudforskningen har alene i den øvre del af Ecuadors Amazondel medført fældning af godt 2 millioner hektar regnskov. For hver kilometer ny olievej koloniseres mellem 400-2400 hektar regnskov koloniseres.
- Olieindustrien har siden olieæraens begyndelse i 1972 haft frit spil i Ecuador. De internationale- og nationale olieselskaber har koncession over mere end 5 millioner hektar af det ecuadorianske Amazonas, og opererer uden nogen form for kontrol eller tilsyn af myndighederne.
- Spildevand indeholdende en lang række kemikalier, pH-kontrollanter, tungmetaller og andre affaldsstoffer er et af restprodukterne ved olieindvinding. Det stærkt forurenende vand føres til åbne spildevandsbassiner, hvori også gasser og spildolie samles. Gasserne afbrændes enten fra afbrændingsskorstene eller direkte fra bassinerne, hvor tårnhøje ukontrollerede flammer er i lys lue 24 timer i døgnet. Spildevandet har et meget højt saltindhold, der ofte er op til 6 gange højere end havets, og med indholdet af tungmetaller og kemikalier er det den rene gift for vegetation og dyreliv i floderne.
- Det første opererende olieselskab, Texaco (nu ChevronTexaco) var årsag til dumpning af mindst 460 millioner tønder olie- og kemikalieholdigt spildevand i de 20 år selskabet opererede i det øvre Amazonas. (Forureningen medførte i 90'erne international kritik og boykot af Texaco – samt et kollektivt søgsmål på \$1,5 milliarder i den amerikanske Federal Court. Takket være et massivt pres fra internationale og ecuadorianske NGO'er, indianske grupper og lokale interesseorganisationer er retssagen i mellemtiden flyttet til domstolen i Lago Agrio, hvor der ventes domsafsigelse i løbet af 2005).

Det statsejede olieselskab Petroecuador har videreført Texacos indvindings- og arbejdsprocedurer, og udleder som konsekvens heraf fortsat giftigt, olieholdigt spildevand til Amazonas' floder og økosystem.

- Af en produktion på 400.000 tønder olie/dag, er det estimeret at minimum 32.000 tønder råolie løber ud i floderne hvert år som følge af lækager i pipelines, uheld og direkte spildevandsudledning. I alt er mere end 650.000 tønder olie blevet ført ud i økosystemet og spredt vidt og bredt ad vandvejene. Dette svarer til, at der hvert 8. år er tale om et udslip i samme størrelsesorden som Exxon-katastrofen.
- Ecuadors ubæredygtige olieprojekter er konsekvenserne af en økonomisk strategi som først og fremmest tilgodeser udenlandske olieselskaber og internationale banker. Den ecuadorianske regering, der er økonomisk tvunget af sin gæld til Verdensbanken, har planer om at åbne de sidste uberørte regnskovsområder i det sydlige Amazonas for olieboring. Dette sker bl.a. fordi IMF har nægtet at nedsætte landets udlandsgæld pga. store olieforekomster – og dermed mulighed for økonomisk profit. Miljø og sociale hensyn er ikke prioriteret.

Samtale med Adolfo Maldonado

Den ecuadorianske NGO Acción Ecologica er anerkendt for sine troværdige, videnskabelige og omfattende undersøgelser og studier af bl.a. olieproduktionens betydning for naturen og lokale folk. Dens hovedkontor i Quito var mit tilholdssted for en tid, og specielt samtaler med den spanske læge Adolfo Maldonado var informerende. Maldonados undersøgelser af sygdomstilfælde i olieområder bevidner, at ikke blot miljøet, men også det ecuadorianske folk har hårdt brug for hjælp.

- Kun fåtallige studier af olieproduktionens betydning for miljø og lokalbefolkning eksisterer. Alle eksisterende undersøgelser er dog enstemmige og bevidner bl.a., at beboere i olieberørte områder har langt større risiko for at miste livet end folk i uberørte områder. En undersøgelse fra 2003 viser, at risikoen for at dø af kræft i olieområder er 260% højere end i hovedstaden Quito.
- Anæmi er udover kræft også en almindeligt forekomne lidelse. Sygdommen forekommer især blandt mænd, der arbejder med rengøring af olie. Rengøringen sker ved håndkraft, hvor arbejderne fjerner grene, blade og andet affald i oliebasinerne med de bare hænder. Efter endt arbejdsdag fjernes olien fra kroppen med terpentiner. Proceduren bevirker, at mere end 70% af oliearbejderne har svære hudproblemer, og kun de færreste kan arbejde mere end en måned, pga. neurologiske-, luftvejs- og fordøjelsesmæssige problemer.
- Listen over alvorlige sygdomme er lang. Udover kræft og anæmi er fejlnæring, ufrivillige aborter, neurologiske sygdomme og luftvejsproblemer blandt nogle af de almindeligt forekomne lidelser. De fleste sygdomme skyldes forurenede drikkevand. 75% af befolkningen indtager dagligt forurenede vand, der for det meste stammer fra floder og bække. Problemerne skyldes også naivitet –eller stupiditet, fra olieindustrien. Tønder der har været brugt til at fragte kemikalier til olielagerne, foræres til lokale ved endt brug, da de har en passende størrelse til at opsamle regnvand i. Vandets indhold af hydrokarboner (TPH) er målt helt op til 2,883ppm. I EU er det tilladte indhold af TPH 0,01ppm. Rent drikkevand er ikke længere en selvfølge i Ecuadors tropiske regnskov.
- Adolfo Maldonados undersøgelser viser, at forureningen akkumulerer i økosystemet. Jo længere tid man bor i et olieområde, desto større er risikoen for eksempelvis at udvikle leukæmi eller andre kræftformer mere end 3-fold. I Maldonados undersøgelsesområde bor der mennesker meget tæt på oliestationerne og spildevandsanlæggene. I en radius af 500m. bor 42% af alle familier under 50m. væk. Tallene er tankevækkende, idet undersøgelserne viser, at 57% af landsbyen San Carlos' indbyggere, der bor under 50m. fra et spildevandsbassin lider af kræft, mens tallet er 10 gange mindre, nemlig 5,7%, så snart indbyggerne bor over 250m. væk fra kemikalierne.

Møde med Cofan-indianeren Fidel Aguinda

Cofan-indianerne blev specielt udsat under Texaco-æraen, og flere samfund er fuldstændig tilintetgjort som følge af forurening og tab af jord. „Vi vil gerne fortælle resten af Verden om, hvilken konsekvens olieproduktionen har for os” fortalte Aguinda mig. „Derfor vil vi gerne have kontakt til udenlandske organisationer, men det er mindst lige så vigtigt for os, at vi fortæller andre unge i Ecuador om, hvad olieindustrien gør ved vores kultur”. For at informere havde Cofan-indianerne bl.a. inviteret 50 unge Kichwua til Aguindas landsby ved floden Aguarico et par dage efter mit besøg.

Besøg til Comuna el Descanso & Pamihua

Jeg sejlede ned ad Rio Napo mod Yasuní Nationalparken for at besøge berørte familier og landsbyer langs floden. Comuna el Descanso ligger tæt på landsbyen San Carlos og er mindst ligeså udsat for olieforurening. Jeg blev mødt af en flok nysgerrige børn, men mit mål om at tale med landsbyens leder fejler fuldstændigt, da jeg ikke er den eneste på besøg i byen. Petroecuador er kommet før mig. Repræsentanter fra olieselskabet sidder i landsbyens skolelokale foran de lyttende indbyggere, og jeg bliver nægtet adgang.

- Olieselskaberne har ofte en grotesk og effektiv måde at få deres ønsker opfyldt på. De små lokalsamfund modtager kompensation for eks. tabt jord, forurening og forurenelser i form af økonomiske gaver, der ofte er helt ude af proportion taget i betragtning af den skade olieproduktionen forvolder. I el Descanso er skolebygningen med 2 klasselokaler finansieret af Petroecuador. De forbedrede undervisningsforhold virker paradoksale, når man ved at flere af eleverne i byen er døde som følge af olieproduktionens forurening.

Huaorani landsbyen Pamihua har nægtet al form for samarbejde med olieindustrien.

- De 73 indbyggere lider af manglende rent drikkevand. I landsbyen har man forsøgt at opstille beholdere til opsamling af regnvand, men ofte benyttes vand fra Rio Napo. Landsbyen dyrker majs, yuca og sukkerrør i et

lille areal omkring byen, men afgrøderne har kun givet en meget beskednen høst igennem de seneste år og flere af børnene er underernæret. Et par uger før jeg var på besøg mistede Alfredo og hans kone Maria deres lille datter på 5 år. Hvad hun fejlede kan de ikke fortælle mig. Landsbyen havde ikke råd til at få hende undersøgt og behandlet på hospitalet i Coca.

- For indfødte folk udgør vejbygning og olieeksponering en alvorlig, kulturel trussel. I Yasuní er især Huaorani indianerne igennem de sidste 15 år blevet tvunget længere og længere ind i Amazoneregnskoven for at finde nye jagtmarker. Mange har dog slået sig ned som kolonister og begyndt at dyrke jorden langs de nybyggede veje. Huaraniernes ændrede levevis medfører, at deres oprindelige kultur er på tilbagetog til fordel for en dollarbaseret livsstil. Ændringen har enorme konsekvenser for bl.a. dyrelivet, da vestlige våben har medført en ukontrolleret og ubæredygtig jagt på vildtet.

Deltagelse på Reunión, Tena og møde med Recoka Corcka

Nordøst for byen Tena er nye regnskovsområder også i farezonen for at blive eksproprieret af olieindustrien. Området ligger tæt på ”danskernes regnskov” i Jatun Sacha, og jeg deltager på en *reunion*, hvor repræsentanter fra forskellige sammenslutninger og bekymrede lokale er mødt op for at drøfte, hvordan man kan undgå regeringens planer om forestående olieboringer i området.

Der er ingen endegyldig løsning og trods advokat Patricia Licuys indgående kendskab til lovgivningen, er der ikke umiddelbart meget andet at gøre end at demonstrere mod regeringens nådesløse forulempelse af områdets beboere og dyreliv. Koordinatoren fra olie-modstandsgruppen Frente de resistencia a la actividad Petrolera, Sergio Shiguango fortalte mig, at udenlandsk pres på den Ecuadorianske regering har stor betydning for det ecuadorianske folk: „Vores regering lytter ikke til os, derfor er vi afhængige af bl.a. udenlandske NGO’er der støtter os i vores kamp for overlevelse. Jo flere vi er, desto stærkere står vi”. Kichwua indianeren Fredy Alvarado Grefa tilføjede; „De indfødte i Ecuador har ikke kun problemer med regeringen og olieselskaber, men også med udenlandske NGO’er, der opkøber vores land, så vi ikke længere må jage og bruge skoven som vores forfædre har gjort det i århundreder”. Den kun 29årige Grefa startede i 1998 Kichwua-sammenslutningen RECOKA-CORCKA, der i dag repræsenterer over 4000 indfødte fra Rio Napo regionen. „Vi har behov for at samarbejde med udenlandske NGO’er for at sætte fokus på overtrædelser af menneskerettigheder, og vi har brug for hjælp til at bevare vores natur, men det skal ske med respekt for det oprindelige folk”.

- Otte indfødte grupper, herunder Cofan, Siona og Secoya indianere samt seks beskyttede områder er i skrivende stund berørt af olieproduktion.
- Gennem de sidste 10 år har indfødte sammenslutninger rejst sig for at forsvare deres eksistens mod den ecuadorianske regerings økonomiske fallit og indtrængende multinationale selskaber.
- Den nordlige del af det ecuadorianske Amazonas er så godt som ødelagt af olieproduktionen, og for at forhindre noget lignende i den sydlige del, er lokalsamfund, såsom Kichwua indianerne i SaraYacu gået sammen i protest mod internationale oliegianter, der har fået koncession over området fra regeringen. Nordamerikanske Burlington Resources bestræbelser på at starte seismiske testninger –som er det første stadie i olieindvindingsproceduren, har medført en ansændt og urolig stemning i området, da regeringen har indsat militante styrker for at tilbageholde de lokale protester. I begyndelsen af 2004 medførte modstanden et voldsomt sammenstød mellem de protesterende og olie-tilhængerne. Overfald og tilbageholdelser har siden da været hyppige.

Konklusion

Ecuador har hårdt brug for hjælp til at få stoppet olieindustriens kvælende tag i Amazonas’ sidste uberørte regnskovsområder. Der er akut behov for at få ændret udvindingsprocedure under naturressourceudnyttelse i Amazonas, hvis biodiversitet og lokale folks fortsatte eksistens skal sikres for eftertiden. Ecuador lider under det internationale samfunds efterspørgsel på fossile brændstoffer. Derfor må det internationale samfund medhjælpe til en forbedring af sociale og økologiske forhold i Ecuador.

2005 Karoline Nolsø Aaen

Turen blev støttet af **Danida**